

**Й.Я. Даньків, канд. екон. наук, проф.,
завідувач кафедри обліку та аудиту,
ДВНЗ "Ужгородський національний університет"**

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Одним з основних принципів реалізації положень Болонського процесу у навчальний процес вищих навчальних закладів України є підготовка високої якості фахівців і забезпечення на цій основі їх конкурентоспроможності та престижу української вищої школи у світовому освітньому процесі.

Проведене автором дослідження систем оцінювання знань студентів, що навчаються за напрямом підготовки фахівців з обліку і аудиту у провідних вузах України, зокрема, у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, а також в Ужгородському національному університеті (у якому працює автор), свідчить про відсутність єдиних підходів щодо поточного і підсумкового контролю рівня засвоєння та оцінювання їх знань.

У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка оцінювання здійснюється за 5-бальною шкалою. Якщо дисципліна вивчається протягом 2 і більше семестрів з проміжним семестровим контролем у формі заліку та підсумковим – у формі іспиту, то в загальній підсумковій оцінці враховуються лише результати поточного контролю в останньому семестрі та іспиту.

Для атестації студентів використовуються відомості, що мають наступні графи:

Прізвище студента	Номер залікової книжки	Модуль 1	Модуль 2	Самостійна робота	Іспит	Підсумкова оцінка	Оцінка ECTS	Підпис
-------------------	------------------------	----------	----------	-------------------	-------	-------------------	-------------	--------

Оцінка за модуль 1 виставляється при проведенні першої атестації (першого модуля) студентів. Якщо при вивченні предмету передбачена лише одна атестація, то ця графа не заповнюється. Оцінка за модуль 2 виставляється при проведенні першої атестації студентів. Оцінка за самостійну роботу виставляється при проведенні іспиту. Оцінка за іспит виставляється за результатами іспиту.

При атестації студентів можуть бути вставлені такі оцінки: Оцінка "5" виставляється при виконанні вимог з навчальної дисципліни на "відмінно". Оцінка "4" виставляється при виконанні вимог з навчальної дисципліни на "добре". Оцінка "3" виставляється при виконанні вимог з навчальної дисципліни на "задовільно". Оцінка "2" виставляється при незадовільному виконанні вимог з навчальної дисципліни. Оцінка "1" виставляється при відсутності студента з

будь-яких причин на атестації або неможливості атестувати його через об'єктивні фактори: відсутність на заняттях, відсутність на модульній контрольній роботі, відмова від здачі самостійної роботи в зазначені терміни, відсутність на іспиті тощо.

Для виставлення підсумкової оцінки викладач керується наступними правилами: Якщо на іспиті або заліку поставлена оцінка "1", то незалежно від оцінок проміжної атестації підсумковою оцінкою буде "не зв'явився". Якщо на іспиті або заліку поставлена оцінка "2", то незалежно від оцінок проміжної атестації підсумковою оцінкою буде "незадовільно". Якщо на іспиті або заліку отримана оцінка "3", "4" або "5", то підсумкова оцінка визначається як середнє зважене всіх оцінок, причому вага іспиту становить 40 %, вага самостійної роботи 20 %, вага кожного модуля – 20 %. Якщо вивчення навчальної дисципліни передбачає лише одну модульну атестацію, то її вага становить 40 %.

Для навчальної дисципліни, по якій передбачений іспит, отриманий результат округлюється за загальними правилами математики і виставляється як підсумкова оцінка: якщо при округленні вийшло число 5, то виставляється оцінка "відмінно"; якщо при округленні вийшло число 4, то виставляється оцінка "добре"; якщо при округленні вийшло число 3, то виставляється оцінка "задовільно"; якщо при округленні вийшло число 2 або 1, то виставляється оцінка "незадовільно".

Для навчальної дисципліни, по якій передбачений залік, отриманий результат округлюється за загальними правилами математики і виставляється як підсумкова оцінка: якщо при округленні вийшло число 3, 4 або 5, то виставляється оцінка "зараховано"; якщо при округленні вийшло число 2 або 1, то виставляється оцінка "не зараховано". Отримана підсумкова оцінка виставляється у екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Для виставлення підсумкової оцінки ECTS викладач керується наступними правилами: Якщо на іспиті або заліку поставлена оцінка "1", то незалежно від оцінок проміжної атестації підсумковою оцінкою буде "FX" (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Якщо на іспиті або заліку поставлена оцінки "2" і вище, то підсумкову оцінку виставляють згідно з таблицею 1, розраховуючи при цьому середній бал.

Таблиця 1

Шкала переведення даних 100-бальної системи оцінювання знань студентів в 2- і 4-бальну систему та за системою ECTS в ДВНЗ “Київський національний університет імені Тараса Шевченка”

Середній бал	Сума балів	Оцінка за вітчизняною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Коментар
0,50-2,00	0-10	2	FX	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
2,20-2,40	11-12	2	F	незадовільно з можливістю повторного складання
2,60-2,80	13-14	3	E	задовільно
3,00-3,40	15-17	3	D	задовільно
3,60-3,80	18-19	4	C	добре
4,00-4,40	20-22	4	B	добре
4,60-5,00	23-25	5	A	відмінно

У Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана (КНЕУ) при організації поточного контролю кафедри самостійно розподіляють загальну кількість балів, за якими оцінюється вся поточна робота, між відповідними об'єктами контролю, визначеними цим порядком, визначають форми проведення контрольних заходів та критерії їх оцінювання, включають до робочих навчальних програм, методичних матеріалів щодо змісту та організації СРС, поточного і підсумкового контролю знань і доводять до відома студентів на початку семестру.

Загальна кількість балів, що вноситься до відомості за поточну роботу не може перевищувати 40 балів (при підсумковому контролі у формі іспиту) або 100 балів (при поточно-модульному контролі). Результати поточного контролю знань студентів (числом, кратним “5”), вносяться до відомості обліку поточної і підсумкової успішності при підсумковому контролі у формі іспиту або до відомості обліку успішності за поточно-модульним контролем при виставленні підсумкового балу за ПМК.

Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін, формою підсумкового контролю яких є іспит, здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань (іспиту).

Екзаменаційний білет, як правило, містить 6 завдань, кожне з яких оцінюється за шкалою 10; 5; 0 балів. За обґрунтованою пропозицією кафедри і погодженням з проректором з науково-педагогічної роботи, до екзаменаційного білету може бути включена інша кількість завдань та визначений окремий порядок їх оцінювання.

Результати іспиту в КНЕУ оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів (включно). В разі, коли відповіді студента оцінені менше ніж в 30 балів (0, 5, 10, 15, 20, 25), він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту і набрані бали не враховуються при виставленні загальної підсумкової оцінки. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за

результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит (за умови, що на іспиті студент набрав не менше 30 балів).

Якщо на іспиті студент набрав менше 30 балів, а отже отримав незадовільну оцінку, загальна підсумкова оцінка включає лише результати поточного контролю.

З вибірових навчальних дисциплін, де підсумкове оцінювання рівня знань студентів здійснюється за результатами поточно-модульного контролю, завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів (включно). Підсумковий бал за результатами ПМК оформлюється під час останнього семінарського (практичного, лабораторного) заняття відповідного семестру. Кількість балів (числом, кратним “5”), з дисциплін, де оцінювання рівня знань студентів здійснюється за результатами ПМК, (від 0 до 100 балів (включно), вноситься до відомості обліку успішності за поточним модульним контролем і є основною для визначення загальної успішності студента з даного предмету (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала переведення даних 100-бальної системи оцінювання знань студентів в 2- і 4-бальну систему та за системою ECTS в ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується в КНЕУ	Оцінка за національною шкалою
A	85-100	5 (відмінно)
B	80	4 (добре)
C	65-75	
D	60	3 (задовільно)
E	50-55	
FX	20-45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	0-15	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

В Ужгородському національному університеті оцінювання знань за кожним модулем навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Причому половина з них виділяється на теоретичну частину, а друга половина – на практичну частину. Шляхом сумування балів за двома частинами контролю визначається загальна кількість балів за кожним модулем окремо і їх результати записується викладачем у відомість для модульних контролів та їх відповідниками за шкалою ECTS. Кількість модулів не може перевищувати більше двох. Якщо з навчальної дисципліни передбачений тільки один модуль, тоді оцінювання знань здійснюється тільки у кінці семестру. В ДВНЗ “УжНУ” розроблений єдиний графік модульних контрольних робіт для усіх факультетів університету.

За результатами двох модульних контролів для кожного студента визначається середній бал шляхом сумування набраних балів за перший і

другий модульні контролі з врахуванням теоретичного та практичного компоненту навчальної дисципліни і поділено на два. За підсумками середньої кількості набраних балів відповідно до шкали виставляється екзаменаційна оцінка (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) і здійснюється їх переведення за шкалою що наведена у табл. 3.

Таблиця 3

Шкала переведення даних 100-бальної системи оцінювання знань студентів в 2- і 4-бальну систему та за системою ECTS в ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

4-бальна оцінка за національною шкалою (екзамен, диференційований залік)	2-бальна оцінка (залік)	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
5 (відмінно)	Зараховано	85-100	A
4 (добре)	Зараховано	75-84	B
		65-74	C
3 (задовільно)	Зараховано	58-64	D
		50-57	E
2 (незадовільно)	Незараховано	30-49	FX
		1-29	F

Підсумковий модульний контроль з навчальної дисципліни студент може не скласти, якщо він склав усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова (семестрова) оцінка. Студенти, які під час навчального семестру набрали від 30 до 49 балів, зобов’язані скласти підсумковий модульний контроль (іспит). Підсумковий модульний контроль (іспит) можуть також скласти студенти, які бажають покращити семестрову оцінку, отриману за результатами двох модульних контролів. При цьому підсумкова (семестрова) оцінка для тих студентів, що виявили бажання покращити оцінку, надається тільки одна спроба і на екзамені вона не може бути зменшена.

Таким чином, наведені вище підходи до оцінювання якості знань студентів з відповідних навчальних дисциплін в окремих вузах України є різними. Вважаємо, що для створення єдиних підходів доцільно Міжнародній навчально-методичній конференції “Проблеми управління навчальним процесом при підготовці фахівців напряму “Облік і аудит” (м. Суми, 10-11 грудня 2009 р.) виробити єдині рекомендації щодо їх застосування у вищих навчальних закладах України. Це забезпечить унормування порядку надання студентові можливості отримання об’єктивної оцінки його знань і кваліфікаційних вимог відповідно до сучасного ринку праці.